

Robert Kania
(Uniwersytet Wrocławski)

ORCID: 0009-0006-7160-740X

Piractwo morskie w prawie międzynarodowym

Piracy under International Law

ABSTRACT

At the beginning of the 21st century, a noticeable phenomenon was the renaissance of piracy, which carried with it an increase in the threat to the security of trade circulation, the burden on the global economy, the intensity of organized crime and other problems of the regions affected by pirate activity. Thanks to the effective response of the international community, the problem in the regions most affected by piracy - the territorial waters of Somalia and the Gulf of Guinea - has been brought under control and largely resolved, reaching in 2022 the lowest level of pirate activity in 30 years. The work covers the characteristics of modern maritime piracy, its inclusion in international law and the presentation of legal norms that characterize the basic principles of combating it, which countries and international organizations should follow in the course of their activities. Selected actions of international organizations will also be analyzed, along with their consequences.

Keywords: maritime piracy, robbery at sea, UNCLOS, piracy suppression.

1. Wstęp

1.1. Cel pracy

Celem pracy jest przedstawienie definicji i rozróżnienie piractwa od innych podobnych przestępstw oraz przedstawienie problemu XXI-wiecznego piractwa w oparciu o dostępne raporty międzynarodowych organizacji, publikacje naukowych oraz doniesienia związane z kryzysem piractwa w regionie Rogu Afryki oraz występowaniem tego zjawiska jako problemu globalnego.

Analizie poddane zostaną także akty prawa międzynarodowego, w tym rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz działania podjęte w ramach międzynarodowej współpracy, z szczególnym wyróżnieniem akcji podjętych przez organizacje międzynarodowe wraz z ich skutkami. Analiza ta zostanie przeprowadzona w szczególności na przykładzie działań Paktu Północnoatlantyckiego oraz Unii Europejskiej na wodach wokół Półwyspu Somalijskiego.

Praca poruszy także zagrożenia związane z oraz perspektywy walki z piractwem w przyszłości, w oparciu o dotychczasowe rozwiązania prawne i na ich podstawie działania w ramach międzynarodowej współpracy.

1.2. Wprowadzenie

Piractwo i rozboje morskie są zjawiskiem starym, pojawiających się na akwenach wodnych wraz z rozwojem wodnych szlaków morskich, jak i nadmorskich gospodarek. Pierwsze wzmianki o piractwie jako zagrożeniu na szczeblu państwowym pochodzą z 1350 roku przed Chrystusem z starożytnego Egiptu w formie tekstu spisane na kamiennej tabliczce, w której urzędnik informuje faraona (za czasu panowania faraona Echnaton) o atakach piratów na wybrzeżu. Mnogość podobnych do tego przekazów ukazuje, że problem ten był już wówczas ogromnym problemem dla państwa¹.

Więcej o piractwie mówi nam samo pochodzenie tego słowa. Określenie „pirat” pochodzi od greckiego słowa „peirates”, które określa rozbójnika napadającego z morza lub na morzu i powstało w okolicach IV-III wieku przed Chrystusem. Termin ten od Greków przejęli Rzymianie, o których problemach z piratami wzmiankuje w III i II wieku przed Chrystusem Polibiusz – grecki historyk i kronikarz Republiki Rzymskiej, który utrwalił konflikt między Wiecznym Miastem a ludem Ilirów pod wodzą królowej Teuty, trudniącym się „rzemiosłem” piractwa w tym okresie².

Zjawisko to nasilało się wraz z rozwojem handlu morskiego przy jednoczesnej słabości marynarek państw morskich, słabości obrony wybrzeża, a w okresie nowożytnym (zwłaszcza w przypadku tzw. piratów berberyjskich³) rywalizacji mocarstw. Należy zauważyć, że mimo iż piractwo występowało na wszystkich ważnych handlowo akwenach, to istnieją regiony o większym lub mniejszym stopniu zagrożenia tym problemem. Akweny zamknięte, takie jak Morze Bałtyckie, które także miało swój epizod piracki⁴, nie były, ani nie są w większości przypadków nękanie piractwem ani rozbojem morskim w czasach dzisiejszych, gdy

¹ I. Oleksiewicz, *Polityka antyterrorystyczna Unii Europejskiej*, Lublin 2013, s. 140.

² A. W. Święch, *Rzymianie a piractwo*, Archeologia Podwodna 2011, data dostępu 15.11.2023

³ Adam Zeidan., *Barbary Pirates* - Encyclopedia Britannica 2021, data dostępu 15.11.2023

⁴ B. Gajek, *Pirackie dzieje Bałtyku – Bracia Witalijscy*, Ciekawostki Historyczne 2020, data dostępu 15.11.2023.

zaś wody przybrzeżne przy akwenach otwartych, zarówno w czasach dzisiejszych, jak i historycznie, narażone są bardziej na rozwój tego problemu. Gdy szeroko pojmowane piractwo na terenie Morza Śródziemnego w XVII i XVIII chyliło się ku kresowi za sprawą wypraw Brytyjczyków, Hiszpan oraz Portugalczyków⁵, tak na Oceanie Atlantyckim i w Zatoce Meksykańskiej w latach 1650 – 1726 trwała jego złota era⁶.

Nowoczesne piractwo na przełomie XX/XXI wieku przeżyło prawdziwy rozkwit, jednak nie w tradycyjnie występujących regionach, na Morzu Śródziemnomorskim, wód wzdłuż wybrzeża Afryki Północnej, czy Zatoki Meksykańskiej, a wzdłuż wybrzeża Rogu Afryki⁷, Zatoki Gwinejskiej, a także Cieśniny Singapurskiej, co w obliczu współczesnej struktury wymiany handlowej, której 95% odbywa się drogą morską (w tym 50% konsumowanej w Europie Zachodniej ropy naftowej)⁸ stanowi nadal duże zagrożenie dla światowej gospodarki oraz wyzwanie dla społeczności międzynarodowej.

2. Definicja piractwa i rozboju morskiego

2.1. Definicja piractwa morskiego

Definicja piractwa morskiego zawarta jest w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (United Nations Convention on the Law of the Sea, UNCLOS), podpisanej w Montego Bay 10 grudnia 1982 roku, w artykule 101 konwencji⁹.

Każdy z następujących czynów stanowi piractwo:

(a) wszelki bezprawny akt gwałtu, zatrzymania lub grabieży popełniony dla celów osobistych przez załogę lub pasażerów prywatnego statku lub samolotu i wymierzony:

(I) na morzu pełnym przeciwko innemu statkowi morskiemu lub powietrznemu albo przeciwko osobom lub mieniu na pokładzie takiego statku morskiego lub powietrznego;

(II) przeciwko statkowi morskiemu lub powietrznemu, osobom lub mieniu w miejscu niepodlegającym jurysdykcji żadnego państwa;

⁵Adam Zeidan., *Barbary Pirates* - Encyclopedia Britannica 2021, data dostępu 15.11.2023

⁶A. Bartosiewicz, *Charles Vane i złota era piractwa*, „Zbigniewa AnusikaActa Universitatis Lodzianensis. Folia Historica” 2016, nr 96, s. 62.

⁷K. Gadera, *Somalia: Piraci nie przetrzymują już żadnego zakładnika*, Konflikty.pl 2022, data dostępu 18.12.2023

⁸K. Kubiak, *Przemoc na oceanach. Współczesne piractwo i terroryzm morski*, Warszawa 2009, s. 23.

⁹Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza weszła w życie 16 listopada 1994. Była ona efektem III Konferencji Prawa Morza ONZ w obliczu porażki II Konferencji. Konwencja z 1982 przenosi postanowienia zawarte w konwencji z 1958 zawartej na I Konferencji Prawa Morza ONZ w Genewie.

(b) wszelki akt dobrowolnego udziału w korzystaniu ze statku morskiego lub powietrznego, jeżeli jego sprawca wiedział o okolicznościach nadających takiemu statkowi charakter pirackiego statku morskiego lub powietrznego;

(c) wszelki akt podżegania do popełnienia czynów określonych w punktach (a) i (b) lub wszelki akt celowego ułatwiania popełnienia takich czynów.

Definicja ta wzbogacona jest także o artykuł 102, który poszerza o akty tożsame co w artykule 101, popełnione przez okręt wojenny, rządowy statek morski lub powietrzny, którego załoga zbuntowała się i przejęła kontrolę. Akty te traktuje się jako akty pirackie zgodnie z artykułem 101.

Piractwo w tym ujęciu mimo swojej definicji jest pojęciem w większości przypadków jasnym i zrozumiałym, gdyż określenia takie jak bezprawność lub statek są językowo jasne. Jako jedno z znamion przestępstwa piractwa morskiego podejmuje ona jednak lokalizację, którą określa jako “morze pełne” oraz tożsame (jeśli chodzi o definicję piractwa) z morzem pełnym i niedefiniowane dalej w konwencji “miejsce niepodlegające jurysdykcji żadnego państwa”.

Morze pełne określa artykułem 86 konwencji jako obszar “wszystkich części morza, które nie należą ani do wyłącznej strefy ekonomicznej¹⁰, morza terytorialnego lub do wód wewnętrznych państwa ani do wód archipelagowych państwa archipelagowego”.

Rozważaniu warto poddać pojęcie “wyłącznej strefy ekonomicznej”, gdyż jej zasięg terytorialny jest największym, zgodnie z artykułem 56 jest to obszar znajdujący się w odległości do 200 mil od linii podstawowej.

Linia podstawowa jest opisywana w artykułach 5-13 Konwencji UNCLOS. W artykule 5 opisuje się “zwykłą linię podstawową”, która to określa linię podstawową jako linię najniższego stanu wody wzdłuż wybrzeża, oznaczona na mapach o dużej skali uznanych oficjalnie przez państwo nadbrzeżne. Dalsze wyjątki w kolejnych artykułach istnieją ze względu na występowanie raf, wód wewnętrznych, ujść rzek, zatok, portów, redów, wzniesień wynurzających się z wody tylko podczas odpływu¹¹. Warto zauważyć, że sama linia podstawowa jest określana przez państwo stronę i w artykule 16 konwencji, nakłada się na nie

¹⁰ Warto nadmienić, że pojawiają się głosy odmienne, twierdzące, że ze względu na to, że jurysdykcja państwa na terenach objętych wyłączną strefą ekonomiczną nie dotyczy spraw karnych, to akty przemocy popełnione w tej strefie powinno się kwalifikować jako piractwo. Poglądy takie wyraża M. H. Koziński w *Piractwo morskie a polskie prawo karne*, „Kwartalnik Prawa Publicznego” 2021, t. 1 nr. 1/2, Warszawa s. 268.

¹¹ Specht, C., Weintrit, A., Specht, M., Dąbrowski, P., *Wyznaczanie linii podstawowej i zewnętrznej granicy morza terytorialnego – aspekt metodyczny*, „Zeszyty Naukowe Akademii Morskiej w Gdyni” 2016, t. 97, s. 186-190.

obowiązek publikacji szczegółowych map lub współrzędnych geograficznych linii podstawowej¹².

Zdefiniowanie jurysdykcji lub jej braku nad danym akwenem jednym z elementów kluczowych, gdyż dwa na pozór identyczne akty bezprawia, różniące się jedynie 1) jurysdykcją, 2) brakiem jurysdykcji nad akwenem, na którym zostały popełnione odpowiednio 1) nie stanowią, 2) stanowią akt piractwa morskiego.

2.2. Definicja rozboju morskiego

Z powodu na zakres definicji piractwa morskiego w Konwencji UNCLOS, definicja ta nie obejmuje tak naprawdę większości bezprawnych aktów na morzu¹³. Większość z nich odbywa się na terenie znajdujących się pod jakąś formą jurysdykcji. Akty te w prawie międzynarodowym, które można określić mianem "aktów piractwa na terenach jurysdykcji danego państwa", nazywane są aktami rozboju morskiego. Rozbój ten definiowany jest w punkcie 2.2 w załączniku do Rezolucji A.1025(26)¹⁴.

"Rozboje na morzu" oznacza

1. każdy bezprawny akt przemocy, pozbawienia wolności lub każdy akt grabieży czy groźby, skierowany przeciwko statkowi, ludziom lub mieniu na pokładzie takiego statku, w obrębie granic podlegających jurysdykcji danego państwa;

2. jakiegokolwiek aktu podżegania lub celowego ułatwiania czynu opisanego powyżej.

Powyżej przywołana rezolucja Międzynarodowej Organizacji morskiej Morskiego (IMO – International Maritime Organisation) odwołuje się także do definicji piractwa morskiego z Konwencji UNCLOS (punkt 2.1). IMO uwzględnia w wydawanych przez siebie raportach artykuł 102 wraz z artykułem 101 Konwencji, mimo iż nie jest to określone w przepisach samej rezolucji.

¹² Przykładem takiej publikacji jest Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. 2023 poz. 960).

¹³ Na podstawie mapy 40 Years of Nautical Piracy <https://nation.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=566e9e817af640958a3a7185a63ee154>, data dostępu 08.01.2024.

¹⁴ Resolution A.1025(26) Adopted on 2 December 2009 (Agenda item 10) CODE OF PRACTICE FOR THE INVESTIGATION OF CRIMES OF PIRACY AND ARMED ROBBERY AGAINST SHIPS.

2.3. Przestępstwo przeciwko żegludze według konwencji SUA a piractwo morskie

Kolejnym aktem prawnym, który w swoich postanowieniach regulują kwestię rozboju i piractwa morskiego jest Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej (Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against Safety of Maritime Navigation – SUA).

Konwencja ta posługuje się ogólnym terminem przestępstwo. Przestępstwo zdefiniowane jest w artykule 3 Konwencji SUA¹⁵, i jego zakres obejmuje jest znacznie szerszy od tej podanej w Konwencji UNCLOS, jak i tej podanej przez IMO. Definicja przestępstwa nie uwzględnia przy tym kwestii jurysdykcyjności akwenów i ma wobec piractwa raczej charakter subsydiarny. Ze względu na brak wymogu zaangażowania w czyn dwóch statków (który w Konwencji UNCLOS wyraża się wprost) obejmuje ona także działalność poprzedzającą sam akt piractwa, taką jak np. przejęcie statku przez zbuntowaną załogę.

Definicję tą należy rozpatrywać wraz z artykułami poprzedzającymi. Zgodnie z artykułem, definicja ta ma jedynie zastosowanie wobec statków cywilne¹⁶, artykuł 1 stanowi, że statek rozumiany jest jako urządzenie pływające, co w oryginalnym brzmieniu Konwencji uniemożliwiało zwalczanie aktów przeciwko bezpieczeństwu na stałych platformach¹⁷ (zostało to zmienione w protokole zmieniający¹⁸).

2.4. Piractwo i rozbój morskie a terroryzm morski

Choć bez problemu można rozróżnić terroryzm morski a piractwo i rozbój morski, rozróżnienie to nie znajduje się ani w Konwencji UNCLOS, SUA, ani w dokumentach Międzynarodowej Organizacji Morskiej lub innych międzynarodowych aktach prawnych o charakterze światowym. Podczas, gdy dla celów Konwencji SUA, takie rozróżnienie wydaje się zbyteczne (choć warto nadmienić w tym miejscu, że piractwo zostało uwzględnione w protokole dodatkowym z 2005 roku¹⁹, jednak do tego protokół przystąpiło lub ratyfikowało go lub

¹⁵ Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej, sporządzona w Rzymie dnia 10 marca 1988 r.

¹⁶ T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Warszawa 2008, s. 58.

¹⁷ M. Panacheda, *Piractwo morskie w ujęciu retrospektywnym, pojęciowo-prawnym oraz współczesnym*, „Zeszyty Naukowe Ruchu Studenckiego” 2015, t. 1, s. 6.

¹⁸ Protokół w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu stałych platform umieszczonych na szelfie kontynentalnym, sporządzony w Rzymie dnia 10 marca 1988 r.

¹⁹ 2005 PROTOCOL TO THE CONVENTION FOR THE SUPPRESSION OF UNLAWFUL ACTS AGAINST THE SAFETY OF MARITIME NAVIGATION, Adopted in London, United Kingdom on 14 October 2005.

przyjęło raptem niecałe 60 państw²⁰), gdyż Konwencja podchodzi do tematu niejako w oderwaniu od tego podziału, tak w Konwencji UNCLOS, czy dokumentach IMO takowe rozróżnienie byłoby uzasadnione, ze względu na odmienny cel i modus operandii terrorystów a rozbójników i piratów. Oczywiście, brak stworzenia osobnego przestępstwa nie uniemożliwia karania terrorystów. Zakres znamion piractwa i rozboju morskiego w zasadzie obejmuje w sobie także akty terrorystyczne.

Poczynając od celu, piraci i rozbójnicy swoje „akcje” dokonują przede wszystkim, a zazwyczaj jedynie w celu zarobkowym, terroryści dokonują go w celu wzbudzenia terroru i projekcji siły. Ciągnie to za sobą istotne różnice w sposobie działania. Gdy cechą morskich piratów jest skrytość działania, chęć pozostania niezauważonym przed siłami antypirackimi, tak terroryści dążą do rozgłosu²¹.

Obie te grupy mogą jednak z sobą kooperować. Kooperacja ta zazwyczaj opiera się na wspólnym uprawianiu przez nie aktów piractwa lub rozboju morskiego, które finansują późniejsze akty terrory²². Ponadto warto także zauważyć, że na niektórych akwenach (przykładem akweny wokół indonezyjskiej prowincji Aceh²³, na której w latach 1975 - 2005 trwała separatystyczna rebelia) mówić o działalności „pseudopirackiej”, która charakteryzuje się tym, że intencje piratów (i rozbójników) morskich posiadają jawne cechy angażu politycznego²⁴. Pseudopiraci, którzy sami siebie określają także „partyzanami” lub „bojownikami”, wymuszający „okup rewolucyjny”²⁵ w zależności od sposobu działania są traktowani bardziej jako piraci lub rozbójnicy albo też bardziej jako terroryści.

3. Zwalczanie piractwa morskiego

3.1. Zwalczanie piractwa morskiego w Konwencji UNCLOS

Podstawową zasadą zwalczania piractwa ukazaną w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, sporządzona w Montego Bay dnia 10 grudnia 1982 r. jest wyrażony w jej 100 artykule obowiązek możliwie szerokiego współdziałania z państwami-stronami konwencji w

²⁰ Status of multilateral Conventions and instruments in respect of which the International Maritime Organization or its Secretary-General performs depositary or other functions, s. 419.

²¹ K. Kubiak, *Przemoc na oceanach. Współczesne piractwo i terroryzm morski*, Warszawa 2009, s. 31.

²² B. Hołyst, *Terroryzm*, tom 1, Warszawa 2011.

²³ R. Ciastoń, *Piractwo i terroryzm morski a bezpieczeństwo energetyczne Japonii*, Portal Spraw Zagranicznych, 2009.

²⁴ Na temat ten jeszcze przed samym renesansem współczesnego piractwa powstały osobne badania. D. Johnson, E. Pladdet, *An Overview of Current Concerns in Piracy Studies and New Direction for Research*, Amsterdam 2023.

²⁵ J. Porada, *Współczesne piractwo morskie. Środki obrony biernej i czynnej statków*, Szczecin 2007, s. 1.

celu zwalczania piractwa na morzu pełnym lub innym miejscu niepodlegającym jurysdykcji, który należy rozpatrywać wraz z artykułem 105 konwencji.

Artykuł ten daje państwu-stronie kompetencje do zajęcia statku pirackiego²⁶ własnymi statkami morskimi lub powietrznymi²⁷, aresztowania załogi oraz osądzenia go przez sądy krajowe zgodnie z prawem krajowym. Rozwiązania to jednak dalekie jest od zadowalającego, głównie z dwóch powodów. Pierwszym jest fakt, że kraje znajdujące się bezpośrednio zaraz przy akwenach, które to najczęściej mają okazję do stykania się z piractwem, bardzo często nie są w stanie dokonywać tego w sposób efektywny. Dzieje się tak z kilku powodów (pominiemy w tym aspekcie samą efektywność służb), pierwszym z nich jest wadliwie lub nieprawidłowo skonstruowany system prawny, nie mający odpowiednich regulacji. Problem ten został zauważony przez Międzynarodowy Komitet Morski, przyjmując w Singapurze w 2007 roku Model National Law, mający być próbą ujednolicenia krajowych regulacji w zwalczaniu piractwa²⁸. Drugim problemem jest kwestia korupcji państw dotkniętych problemem piractwa. O ile nie warto podejmować niekontrowersyjnego i jednoznacznego przykładu Somalii, która nieprzerwanie od wielu lat ma renomę państwa upadłego²⁹, tak warto pochylić się nad problemami Nigerii, która także była okresowo silnie dotknięta problemem piractwa, a która od lat mierzy się z problemami korupcji oraz niestabilnego systemu politycznego³⁰, co stawia pod zapytaniem możliwość sądenia piratów przez nigeryjskie władze.

Drugim problemem jest wykonywanie artykułu 105 przez kraje podejmujące operacje antypirackie. O ile niektóre kraje, jak na przykład Stany Zjednoczone doprowadzają do złapania i skazania piratów³¹ zgodnie z nadaną im kompetencją, tak zdarzają się sytuacje, gdy kraje podejmujące akcje antypirackie nie doprowadzają do skazania piratów. Jednym z głośniejszych przypadków była sprawa odbicia tankowca Moskowskij Uniwersitet z 6 maja

²⁶ Za statek taki według artykułu 103 tej konwencji uznaje się jako statek powietrzny lub morski, którego załoga ma zamiar popełnić lub popełniła akt piracki.

²⁷ Według artykułu 107 tej konwencji statkami morskimi lub powietrznymi uprawnionymi do zajęcia są okręty lub samoloty wojskowe albo inne statki morskie lub powietrzne posiadające wyraźne znaki rozpoznawcze o byciu w służbie rządowej i upoważnieniu do zajęcia z powodu piractwa.

²⁸ O MNL i postulatach związanych z nim wobec polskiego prawa krajowego szeroko pisał M. H. Koziński *Rola norm karnych w legislacji morskiej*, „Prawo Morskie” 2010 r, No XXVI.

²⁹ Według rankingu Failed States Index (w latach 2005-2014) oraz Fragile States Index (lata 2014-2022) publikowanym corocznie przez amerykański think-tank Fund for Peace.

³⁰ Problemy te były i są obecne w Nigerii zarówno w trakcie szczytu kryzysu pirackiego, jak i obecnie, a w obliczu pogarszających się warunków ekonomicznych trudno liczyć na poprawę sytuacji w nadchodzących latach. Apat, *Uzależnienie od ropy, przemoc i korupcja. Nigeria marnuje ogromny potencjał*, Forsal.pl, data dostępu 08.01.2024 Łapówki, oszustwa i kłamstwa, antykorupcja.gov.pl, materiał zarchiwizowany, data dostępu 08.01.2024.

³¹ M. Potocki, *Precedensowy wyrok: pierwsi piraci skazani w USA*, Dziennik Gazeta Prawna 2010, data dostępu 08.01.2024.

2010 roku przez rosyjskich komandosów, którzy nie zostali przez władze rosyjskie doprowadzone przez sąd, a jedynie rozbrojeni, a następnie pozbawieni urządzeń nawigacyjnych i pozostawieni na morzu pełnym. Piraci ci nie dotarli na brzeg i najprawdopodobniej utonęli³².

Według artykułu 106 konwencji państwo-strona ponosi odpowiedzialność, jeżeli zajęcie statku zostało dokonane bez dostatecznych podstaw. Co jednak ważne, państwo-strona ponosi odpowiedzialność wobec państwa-bandery³³, a nie wobec załogi, właściciela lub podmiotu eksploatującego statek. Ów podmioty mogą domagać się wówczas zadość uczynienie wobec swojego państwa bandery.

Kolejnym narzędziem danym przez Konwencję UNCLOS jest prawo wizytacji wyrażone w artykule 110.

1. Z wyjątkiem przypadków, gdy akty ingerencji wynikają z uprawnień przyznanych w umowie międzynarodowej, okręt wojenny, który spotyka na morzu pełnym obcy statek, inny niż statek korzystający z pełnego immunitetu przewidzianego w artykułach 95 i 96³⁴, nie ma prawa poddawać go rewizji, chyba że istnieje uzasadnione podejrzenie:

(a) że statek zajmuje się piractwem; [...]

2. W wypadkach przewidzianych w ustępie 1 okręt wojenny może przystąpić do sprawdzenia, czy statek ma prawo podnoszenia swojej bandery. W tym celu może on wysłać do podejrzanego statku łódź pod dowództwem oficera. Jeżeli po sprawdzeniu dokumentów nadal istnieją podejrzenia, może on przeprowadzić dalszą kontrolę na statku, która powinna zostać dokonana z możliwie największą rozwagą. [...]

5. Niniejsze postanowienia mają również zastosowanie do wszelkich innych należycie upoważnionych statków morskich lub powietrznych, posiadających wyraźne znaki rozpoznawcze świadczące o tym, że pozostają one w służbie rządowej.

Warto w tym momencie pochylić się nieco nad tym artykułem, a zwłaszcza nad ustępem pierwszym dotyczących kwestii rewizji statków korzystających z pełnego immunitetu według artykułu 95 i 96 konwencji. Mianowicie prawo wizytacji jest tutaj ograniczone pełnym immunitetem, co oczywiście jest zabiegiem zrozumiałym, mającym zminimalizować nadużywanie tego artykułu Konwencji UNCLOS przez państwa-strony, jednak z punktu

³² TVN24| Świat, *Rosjanie wypuścili piratów, ci utonęli*, TVN 24, 2010, data dostępu 08.01.2024.

³³ W zakresie nas interesującym, kwestia bandery jest określona w artykułach od 90 do 92 Konwencji UNCLOS. Bandera określa przynależność państwową okrętu, która jest wymagana by móc zgodnie z konwencją żeglować po morzu pełnym. Zasady nadawania okrętom bandery są określone w Konwencji UNCLOS w sposób pozostawiający szeroką autonomię, wymagającym jednak więzi okrętu z państwem-bandery. Konwencja określa także, że okręt może mieć tylko jedną banderę, a w przypadku podniesienia dwóch, traktuje się go tak, jakby tej bandery nie miał.

³⁴ Mowa tutaj o okrętach wojennych oraz statkach będących własnością państwa lub przez nie eksploatowanych, używanych wyłącznie do służby rządowej niehandlowej.

widzenia artykułu 101 wraz z artykułem 102 stwarza to praktyczne trudności w wypełnianiu jej postanowień. Ten wyjątek znacznie utrudnia sprawdzenie, czy załogi podmiotów wymienione w artykule 102 – wojskowych i rządowych statków powietrznych i morskich nie przejęły ich nielegalnie i nie stanowią statków pirackich.

3.2. Akcje antypirackie i jej skutki na przykładzie zwalczania piractwa morskiego na akwenach wodnych wokół Rogu Afryki

Problemy z piractwem i rozbojami morskimi w akwenach wodnych wokół Rogu Afryki były i dalej są związane z problemami politycznymi na lądzie, mianowicie z wojną domową w Somalii i absolutną anarchizacją i upadkiem somalijskiej państwowości. Przebieg wojny domowej ma bezpośredni wpływ na nasilenie tego problemu, co zwłaszcza widać po zakończeniu etiopskiej interwencji w 2009 i znacznym wzroście pirackiej aktywności w tym samym roku oraz po rozpoczęciu etiopskiej interwencji i kenijskiej inwazji na tereny Somalii w roku 2011, która korelowała wraz z ostrym spadkiem ilości ataków pirackich w roku 2012³⁵.

Główne akcje antypirackie miały jednak oczywiście miejsce na wodzie. W roku 2008 ONZ wydał rezolucję 1814 (2008). Rezolucja ta upoważniała rządy współpracujące z Tymczasowym Rządem Federalnym w Somalii, będącym tak naprawdę jedynie jedną z frakcji, która nie kontrolowała większości terytorium kraju i przez sporą część państw nie była traktowana jako reprezentanta władz kraju³⁶ do walki z piratami i rozbójnikami morskimi na wodach pod jurysdykcją Somalii. Rezolucja ta następnie została przedłużona rezolucją nr 1846 (2008)³⁷. Podobne rezolucje dla innych organizacji międzynarodowych i innych państw oraz przedłużenie wcześniejszych rezolucji ONZ regulował w kolejnych rezolucjach, między innymi nr 1851 (2008), 1897 (2009), 1950 (2009).

Rezolucje te były potrzebne z powodów definicji zawartej w Konwencji UNCLOS, która zgodnie z artykułem 101 obejmuje jedynie akty popełnione na wodach pełnych i terytoriach bez jurysdykcji państwowej.

Na terenach wód wokół Rogu Afryki prężnie działało i działa nadal szereg organizacji międzynarodowych, które dostały mandat działania na podstawie rezolucji ONZ lub też rozpoczęły swoje działania na bezpośrednią prośbę organu ONZ.

³⁵ Na podstawie raportów IMB Piracy Reporting Centre.

³⁶ Przykładowo USA uznało rząd Somalii za reprezentanta kraju dopiero 17 stycznia 2013, po raz pierwszy od 1991 roku.

³⁷ S/RES/1814 Overview of Security Council Resolutions.

Działania Paktu Północnoatlantyckiego

Działania Paktu Północnoatlantyckiego zostały podjęte na podstawie prośby sekretarza generalnego ONZ o podjęcie inicjatywy wspierającej rezolucje Rady Bezpieczeństwa nr 1814 (2008), 1816 (2008), 1838 (2008) dotyczące piractwa morskiego w Rogu Afryki. W następstwie przyjęcia rezolucji oraz w porozumieniu z innymi aktorami stosunków międzynarodowych, na przełomie października i grudnia 2008 roku. W następstwie czego NATO w porozumieniu z innymi aktorami na scenie stosunków międzynarodowych przeprowadziła operacje:

- Allied Provider, mającej na celu zapewnić ochronę przed pirackimi atakami na jednostki handlowe oraz statków z pomocą humanitarną, zwłaszcza żywnościową (organizowaną przez World Food Programme (WFP)) oraz wytoczenia korytarza bezpiecznego tranzytu przez wody Zatoki Adeńskiej³⁸. Operacja ta trwała od października do grudnia 2008 roku. W ramach tej operacji udział brały trzy okręty;
- NATO następnie wzięło udział w Allied Protector, która trwała od 24 marca do sierpnia 2009 roku. Jej głównym celem było zabezpieczenie wybrzeża i akwenów wodnych przed atakami piratów. W trakcie jej trwania udział w misji wzięło aż 10 okrętów;
- Operacja Allied Protector została zastąpiona operacją Ocean Shield, w ramach których NATO od sierpnia 2009 do grudnia 2016 roku użyło łącznie 56 okrętów wojennych. Cel tej operacji był w swym charakterze podobny do wcześniejszych natowskich operacji, lecz była już na o wiele większą skalę. Działalność NATO skupiła się tutaj na dwóch obszarach:
 - a) działania antypirackie na morzu – głównie misje obserwacyjne; ochrona szlaków morskiej żeglugi przed porwaniami, zbrojne pacyfikowanie działalności pirackiej oraz eskorty statków z pomocą humanitarną; także ataki na logistykę piratów;
 - b) budowania zdolności państwom regionu do samodzielnej walki z piractwem morskim. Mowa tutaj przede wszystkim o rozwoju straży przybrzeżnej, jej współfinansowaniu i budowy struktur³⁹.

³⁸ M. Łuszczuk, NATO wobec asymetrycznych zagrożeń bezpieczeństwa na obszarach morskich, [w:] M. Pietraś, J. Olchowski (red.), *NATO w pozimnowojennym środowisku (nie)bezpieczeństwa*, Lublin 2011, s. 347.

³⁹ Counter-piracy operations (2008-2016), North Atlantic Treaty Organization, 2022.

Działania Unii Europejskiej

Pierwsze zwrócenie przez Unię Europejską uwagi na piractwo (w tym przypadku przede wszystkim w kontekście bezpieczeństwa energetycznego i pomocy humanitarnej) nastąpiło w roku 2003 w dokumencie „Europejską Strategię Bezpieczeństwa „Bezpieczna Europa w lepszym świecie”⁴⁰.

8 grudnia 2008 roku na podstawie rezolucji Rady Bezpieczeństwa nr 1814 (2008), 1816 (2008), 1838 (2008) oraz 1846 (2008) Unia Europejska podjęła decyzję o przeprowadzeniu pierwszej, morskiej operacji wojskowej - European Union Naval Force Atalanta, która to jeszcze się nie zakończyła i trwać będzie do 31 grudnia 2024⁴¹. Jej cele zgodnie z Wspólnym Działaniem Rady Unii Europejskiej 2008/851/WPZiB z 10 listopada 2008 roku uzgodniono jako:

- zapewnia ochronę statkom wycarterowanym przez WFP, w tym dzięki obecności na pokładach tych statków jednostek wojskowych Atalanty;
- zapewnia ochronę statkom handlowym przepływającym przez obszar, w którym jest rozmieszczony, w zależności od oceny potrzeb w konkretnych przypadkach;
- nadzoruje obszary u wybrzeży Somalii, w tym jej wody terytorialne, na których istnieje zagrożenie dla działalności morskiej, w szczególności dla ruchu morskiego;
- podejmuje niezbędne środki w celu położenia kresu aktom piractwa lub rozboju, które mogłyby być popełnione na obszarach, w których jest rozmieszczony;
- nawiązuje kontakty z organizacjami i podmiotami, a także z państwami działającymi w regionie na rzecz walki z aktami piractwa i rozboju u wybrzeży Somalii, w szczególności z działającymi w ramach operacji „Trwała Wolność”⁴² siłami morskimi „wielonarodowe oddziały specjalne 150”⁴³.

Obszar operacyjny operacji to południowa część Morza Czerwonego, Zatoka Adeńska i część Oceanu Indyjskiego wraz z Seszelami. W ramach inicjatywy osiągnięto szereg sukcesów, takich jak zniszczenie logistycznego zaplecza piratów, dzięki rajdom na ich bazy położone na wybrzeżu, stuprocentowy współczynnik ochronionych transportów żywności do

⁴⁰ Piractwo morskie: wzmocnić reagowanie UE, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Opinia Sekcji Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, Bruksela, 3 grudnia 2012.

⁴¹ rk, *Piraci z Somalii wciąż groźni. Operacja Atalanta potrwa dłużej*, Gospodarkamorska.pl, 2023.

⁴² Mowa tutaj o operacji wojskowej rządu USA będącej odpowiedzią na ataki terrorystyczne z 11 września 2009 roku.

Operation Enduring Freedom, Naval History and Heritage Command, 2023.

⁴³ WSPÓLNE DZIAŁANIE RADY 2008/851/WPZiB z dnia 10 listopada 2008 r. w sprawie operacji wojskowej Unii Europejskiej mającej na celu udział w powstrzymywaniu, zapobieganiu i zwalczaniu aktów piractwa i rozboju u wybrzeży Somalii.

Somalii, skuteczną ochronę misji transportów Unii Afrykańskiej w Somalii oraz jednostek poruszających się przez kanał tranzytowy w Zatoce Adeńskiej⁴⁴. W ramach misji Unia Europejska ustanowiła współpracę w zakresie przekazywania piratów organom ścigania Kenii i Seszeli oraz ustanowiło Morskie Centrum Bezpieczeństwa Rogu Afryki, które w dobowo przesyła komunikaty oraz monitoruje statki w Zatoce Adeńskiej⁴⁵.

Działalność Unii Europejskiej nie ograniczała się jedynie do operacji Atalanta. Obok, ale w formie bezwzględnie potrzebnego uzupełnienia Unia Europejska prowadzi misję szkoleniową somalijskich sił bezpieczeństwa – The European Union Training Mission (EUTM), w ramach których szkolenia odbywają się na terenie Ugandy. Szkolenia mają na celu rozwój somalijskiego sektora bezpieczeństwa oraz stworzenia jego zdolności do szkoleń wtórnych⁴⁶.

Kolejną inicjatywą, która także została przedłużona do 2024 roku jest EUCAP Nestor – European Union Maritime Capacity Building Mission in the Horn of Africa. Jej celem jest trwałe poprawienie bezpieczeństwa morskiego na akwenach wokół Rogu Afryki poprzez szkolenie policji przybrzeżnej oraz wzmacnianie sektora praworządności w Somalii. Misja ta rozpoczęła się we wrześniu 2012 roku⁴⁷.

Skutki działań antypirackich na akwenach wokół Rogu Afryki

Działania podjęte przez organizacje międzynarodowe, nawet przy wykorzystaniu dalekich od idealności mechanizmów prawa międzynarodowego doprowadziły do złagodzenia, a nawet do częściowego zażegnania tego problemu, który swoje apogeum miał w 2010 roku (wówczas to padła rekordowa liczba 186 incydentów pirackich w Rogu Afryki).

Szybkie i duże spadki widoczne po roku 2010 (zwłaszcza spadek ilości incydentów w 2012, gdy osiągnęła ona liczbę 36 w porównaniu do wcześniejszych 166) są bezpośrednim efektem trwałego działania misji antypirackich, ale także systematyczną poprawą sytuacji w Somalii, która mozolnie dąży do poprawy od czasu etiopskiej i kenijskiej interwencji⁴⁸.

⁴⁴ EUNAVFOR Operation Atalanta, Northwood 2012, s. 4-6.

⁴⁵ <https://www.mschoa.org>, data dostępu 14.01.2024.

⁴⁶ A.Bomba, Piractwo Morskie, Wrocław 2014.

⁴⁷ Decyzja Rady 2012/389/WPZiB z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie misji Unii Europejskiej dotyczącej budowania regionalnych zdolności morskich w Rogu Afryki (EUCAP NESTOR).

⁴⁸ J. Cipur, *Przychody z piractwa w znacznej części finansują legalne biznesy*, obserwatorfinansowy.pl 2014, data dostępu 08.01.2024.

W 2019 ilość uprowadzonych okrętów wynosiła trzy, zaś w 2020 roku ogłoszono, że somalijscy nie przetrzymują już żadnych zakładników⁴⁹. W roku 2022 roku globalnie osiągnięto najniższą ilość odnotowanych ataków pirackich od 30 lat, na co wpływ miało udane przeciwdziałanie akcjom somalijskich piratów⁵⁰.

Duży sukces, nie oznacza, że sukcesu dalsza obecność sił antypirackich jest zbyteczna. Problem nowoczesnego piractwa, który zazwyczaj jest związany destabilizacją regionu, na którym występuje, nie jest możliwy do całkowitego i ostatecznego zażegnania. W obliczu destabilizacji spowodowanej przeciągającą się wojną domową w Jemenie oraz wojną izraelsko-palestyńską, już teraz widoczne jest, że problem ten w przypadku beczynności społeczności międzynarodowej może powrócić (niepokojące objawy nasilenia się działalności pirackiej możemy obserwować już teraz, na przykładzie uprowadzenia pływającego pod banderą Bahamów statku⁵¹ oraz innych ataków, które kumulatywnie doprowadziły do zamknięcia kanału Sueskiego⁵²).

4. Zagrożenia i perspektywy walki z piractwem

Problem piractwa nie został ostatecznie pokonany. Mimo spadającej do tej pory ilości ataków pirackich, należy porzucić znaczny optymizm związany z nadziejami na zażegnanie tego problemu, który zaczął rozwijać się także poza terenami Rogu Afryki. W roku 2022 połowa ataków miała miejsce w Zatoce Gwinejskiej oraz w Cieśninie Singapurskiej⁵³, w której odnotowano wzrost względem roku 2021. Warto nadmienić także, że trudno jest określić jak problem piractwa zarysowuje się wokół Rogu Afryki i Kanału Sueskiego wskutek destabilizacji regionu przez wojnę izraelsko-palestyńską.

W oparciu jednak o historyczne dane, które obejmują działania podjęte przeciwko piractwu, jak i rozbojom na morzu sprzed wojny izraelsko-palestyńskiej, można wyciągnąć wnioski wobec gotowych i istniejących już rozwiązań oraz ich skuteczności.

Istniejąca podstawa prawna, która nie posiada cech regulacji indywidualnej (jak rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ dotyczące Somalii i jej wód terytorialnych), taka jak

⁴⁹ K. Gadera, *Somalia: Piraci nie przetrzymują już żadnego zakładnika*, 2022.

⁵⁰ Tomasz Burdzik, Międzynarodowe Biuro Morskie: Najniższy poziom piractwa morskiego od 30 lat, *Gospodarkamorska.pl* 2022, data dostępu 08.01.2024.

⁵¹ TVN 24| Świat, *Porwali statek na Morzu Czerwonym. Pokazali nagranie*, TVN 24 2023, data dostępu 08.01.2024.

⁵² R. Przybylski, *Zamknięte wejście na Morze Czerwone, stanęły kontenerowce*, *Rzeczpospolita.pl* 2023, data dostępu 08.01.2024.

⁵³ Tomasz Burdzik, Międzynarodowe Biuro Morskie: Najniższy poziom piractwa morskiego od 30 lat, *Gospodarkamorska.pl* 2022, data dostępu 08.01.2024.

Konwencja SUA, UNCLOS lub też rezolucje IMO mimo międzynarodowego uznania, nie są w stanie pełnić podstawy do efektywnego zwalczania tych zjawisk. Natura zjawiska piractwa i przestępstw mu podobnych, które to obejmują zarówno wody pozbawione jurysdykcji państwowej, jak i te nią objęte, wymaga międzynarodowych aktów prawnych, które w przypadku państw nie będących w sytuacji Somalii (w której to rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ zostały bez jej udziału), będą wymagać woli do współpracy międzypaństwowej oraz państw z organizacjami międzynarodowymi z strony państw na wodach których występują wcześniej wspomniane problemy.

Na przykładzie działań podjętych w celu zażegnania zjawiska piractwa na wodach terytorialnych Somalii, należy stwierdzić, że zwalczanie piractwa jest związane z ogromnymi nakładami finansowymi, które państwa i organizacje zaangażowane muszą ponieść w celu utrzymywania swojej stałej obecności, ale także wspieraniu rozwoju służb państw, których terytorium jest objęte występowaniem piractwa i podobnych mu przestępstw oraz rozbudowy lokalnej infrastruktury i systemów ostrzegania. Jednak nie ogranicza się on tylko do kwestii finansowania, ale wymaga także woli i chęci do współpracy państw.

Chęć do współpracy jest kluczowym elementem wspólnych działań społeczności międzynarodowej. Nie bez znaczenia pozostaje zatem fakt, że w porównaniu do początku XXI wieku, obserwujemy wzmożoną rywalizację między państwami zachodu, zwłaszcza USA, a Chinami oraz coraz żywiej współpracującymi z nimi państwami globalnego południa oraz Azji Południowo-Wschodniej, które to często są tymi najbardziej zagrożonymi na rozwój piractwa na swoim terytorium.

Obawy te znajdują już swoje potwierdzenie w ostatnich incydentach w Kanale Sueskim i wodach pod jurysdykcją Jemenu, gdzie bojówki Huti, które w zasadzie kontrolują kraj wraz z jego najważniejszymi ośrodkami rozpoczęły działalność pseudopiracką wycelowaną w Izrael i kraje uznawane mu sojusznice. Sytuacja ta ukazuje, że piractwo może zostać wykorzystane jako kolejna metoda prowadzenia działań wojennych lub inna forma nacisku, gdyż interpretując działania Huti, należy pamiętać, że jest to organizacja finansowana i wspierana przez Iran, który jest jednym z największych rywali Izraela.

W obliczu tego trudno jest zatem optymistycznie spoglądać na perspektywy walki z zjawiskiem piractwa i przestępstw mu podobnych w charakterze globalnej współpracy. Nie oznacza to jednak, że zwalczanie go jest zupełnie niemożliwe, jednak obawy o to, że piractwo stanie się kolejnym teatrem rywalizacji mocarstw globalnych, jak i lokalnych, jest w obliczu aktualnej sytuacji zagrożeniem i perspektywą jak najbardziej realną, co przełoży się nie tylko

na spadek bezpieczeństwa i straty gospodarki globalnej, ale także na sam wzrost kosztów i trudności państw i organizacji międzynarodowych w zwalczaniu tego problemu.

Perspektywa walki z piractwem rysuje się zatem jako działania na zdecydowanie mniejszą skalę, prowadzone przez te kraje, które mają w danym regionie najwięcej interesów i największą siłę, co oznacza, że prawdopodobnie stoimy u progu kolejnego rozkwitu lub też co najmniej wzmożenie problemu piractwa.

Bibliografia

2005 Protocol to the Convention for the Suppression of Unlawful acts Against the Safety of Maritime Navigation, Adopted in London, United Kingdom on 14 October 2005,

40 Years of Nautical Piracy

<https://nation.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=566e9e817af640958a3a7185a63ee154>, data dostępu 08.01.2024.

Bartosiewicz A., *Charles Vane i złota era piractwa*, Uniwersytet Łódzki 2016.

Bomba A., *Piractwo Morskie*, Wrocław 2014.

A. W. Święch, *Rzymianie a piractwo*, Archeologia Podwodna 2011, data dostępu 15.11.2023.

Apat, *Uzależnienie od ropy, przemoc i korupcja. Nigeria marnuje ogromny potencjał*, Forsal.pl, data dostępu 08.01.2024.

B. Hołyst, *Terroryzm*, tom 1, Warszawa 2011.

Adam Zeidan, *Barbary Pirates* - Encyclopedia Britannica, 2021, data dostępu 24.01.2024.

B. Gajek, *Pirackie dzieje Bałtyku – Bracia Witalijscy*, Ciekawostki Historyczne 2020.

Counter-piracy operations (2008-2016), North Atlantic Treaty Organization 2022.

Decyzja Rady 2012/389/WPZiB z dnia 16 lipca 2012 r. w sprawie misji Unii Europejskiej dotyczącej budowania regionalnych zdolności morskich w Rogu Afryki (EUCAP NESTOR), EUNAVFOR Operation Atalanta, Northwood 2012, s. 4-6.

Failed States Index.

Fragile States Index.

<https://www.mschoa.org>, data dostępu 14.01.2024.,

I. Oleksiewicz, *Polityka antyterrorystyczna Unii Europejskiej*, Lublin 2013, s. 140.

J. Porada, *Współczesne piractwo morskie. Środki obrony biernej i czynnej statków*, Szczecin 2007.

J. Cipur, *Przychody z piractwa w znacznej części finansują legalne biznesy*, obserwatorfinansowy.pl. 2014, data dostępu 08.01.2024.

K. Kubiak, *Przemoc na oceanach. Współczesne piractwo i terroryzm morski*, Warszawa 2009.

K. Gadera, *Somalia: Piraci nie przetrzymują już żadnego zakładnika*, Konflikty.pl 2022.

Konwencja w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej, sporządzona w Rzymie dnia 10 marca 1988 r.

Łapówki, oszustwa i kłamstwa, antykorupcja.gov.pl, materiał zarchiwizowany, data dostępu 08.01.2024.

M. Łuszczuk, *NATO wobec asymetrycznych zagrożeń bezpieczeństwa na obszarach morskich*, [w:] M. Pietraś, J. Olchowski (red.), *NATO w pozimnowojennym środowisku (nie)bezpieczeństwa*, Lublin 2011.

M. Panacheda, *Piractwo morskie w ujęciu retrospektywny, pojęciowo-prawnym oraz współczesnym*, Zeszyty Naukowe Ruchu Studenckiego 2015, nr 1.

M. Potocki, *Precedensowy wyrok: pierwsi piraci skazani w USA*, Dziennik Gazeta Prawna 2010, data dostępu 08.01.2024.

Rola norm karnych w legislacji morskiej, Prawo Morskie 2010 r, No XXVI.

M. H. Koziński w *Piractwo morskie a polskie prawo karne*, Kwartalnik Prawa Publicznego 2021, tom 1 nr. 1/2.

68.Na podstawie raportów IMB Piracy Reporting Centre.

Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 7 kwietnia 2023 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. 2023 poz. 960).

Operation Enduring Freedom, Naval History and Heritage Command 2023.

Piractwo morskie: wzmocnić reagowanie UE, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, Opinia Sekcji Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego, Bruksela, 3 grudnia 2012.

Protokół w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu stałych platform umieszczonych na szelfie kontynentalnym, sporządzony w Rzymie dnia 10 marca 1988 r.

R. Ciastoń, *Piractwo i terroryzm morski a bezpieczeństwo energetyczne Japonii*, Portal Spraw Zagranicznych 2009.

Resolution A.1025(26) Adopted on 2 December 2009 (Agenda item 10) CODE OF PRACTICE FOR THE INVESTIGATION OF CRIMES OF PIRACY AND ARMED ROBBERY AGAINST SHIPS.

rk, *Piraci z Somalii wciąż groźni. Operacja Atalanta potrwa dłużej*, Gospodarkamorska.pl 2023.

R. Przybylski, *Zamknięte wejście na Morze Czerwone, stanęły kontenerowce*, Rzeczpospolita.pl 2023, data dostępu 08.01.2024.

S/RES/ 1814 (2008) Overview of Security Council Resolutions.

Specht, C. , Weintrit, A. , Specht, M. , Dąbrowski, P., *Wyznaczanie linii podstawowej i zewnętrznej granicy morza terytorialnego – aspekt metodyczny*, Zeszyty Naukowe Akademii Morskiej w Gdyni 2016, t. 97.

Status of multilateral Conventions and instruments in respect of which the International Maritime Organization or its Secretary-General performs depositary or other functions.

T. Aleksandrowicz, *Terroryzm międzynarodowy*, Warszawa 2008.

Tomasz Burdzik, Międzynarodowe Biuro Morskie: Najniższy poziom piractwa morskiego od 30 lat, Gospodarkamorska.pl 2022, data dostępu 08.01.2024.

TVN 24| Świat, *Porwali statek na Morzu Czerwonym. Pokazali nagranie*, TVN 24 2023, data dostępu 08.01.2024.

TVN24| Świat, *Rosjanie wypuścili piratów, ci utonęli*, TVN 24 2010, data dostępu 08.01.2024.

WSPÓLNE DZIAŁANIE RADY 2008/851/WPZiB z dnia 10 listopada 2008 r. w sprawie operacji wojskowej Unii Europejskiej mającej na celu udział w powstrzymywaniu, zapobieganiu i zwalczaniu aktów piractwa i rozboju u wybrzeży Somalii.

ABSTRAKT

Na początku wieku XXI zauważalnym zjawiskiem był renesans piractwa, który niósł z sobą wzrost zagrożenia dla bezpieczeństwa obrotu handlowego, obciążenia dla gospodarki globalnej, natężenie przestępczości zorganizowanej i innych problemów państw regionów objętych działalnością współczesnych piratów. Dzięki skutecznej reakcji międzynarodowej społeczności problem ten w regionach najbardziej dotkniętymi piractwem – wodach terytorialnych Somalii oraz Zatoce Gwinejskiej udało się opanować i w znacznej mierze zażegnać, osiągając w roku 2022 najniższy stopień aktywności piratów od 30 lat. Praca obejmuje charakterystykę współczesnego piractwa morskiego, jego ujęcie w prawie międzynarodowym oraz przedstawienie norm prawnych, które charakteryzują podstawowe zasady jego zwalczania, jakimi kraje i organizacje międzynarodowe powinny kierować się w trakcie swojej działalności. Analizie zostaną poddane również wybrane działania organizacji międzynarodowych wraz z ich skutkami.

Słowa kluczowe: piractwo morskie, rozbój morski, UNCLOS, zwalczanie piractwa.